

Резолюція, прийнята учасниками Секції „Участь громадянського суспільства в плануванні та здійсненні екологічної політики” на конференції „Відкритий діалог: влада, промисловість та громадянське суспільство. Сталий розвиток довкілля в Україні”, 20 вересня 2006 року м. Маріуполь.

РЕЗОЛЮЦІЯ

СЕКЦІЇ ПО УЧАСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ПЛАНУВАННЮ ТА ЗДІЙСНЕННЮ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Ми, учасники секції, розглянувши коло питань, пов'язаних з участю громадянського суспільства в плануванні та здійсненні стратегії по досягненню Цілі розвитку тисячоліття „Інтегрувати принципи сталого розвитку в політику та програми країни, зупинити втрати природних ресурсів на принципах партнерства з урядовими і бізнес-структурами, прийшли до висновку, що:

А. Громадянське суспільство, НУО, природоохоронні НУО і „Порядок денний 21”

1. Громадянське суспільство (ГС) — система самостійних і незалежних від держави громадських інститутів та стосунків, вільних громадських об'єднань та асоціацій, пов'язаних громадськими стосунками, що розвиваються в рамках демократичного суспільства незалежно та автономно від держави. Активність ГС не може регулюватись державою, але повинна знаходитись під її захистом. ГС реалізується у вигляді сукупності неурядових інститутів і груп, що самоорганізуються, здатних до організованих колективних дій на захист суспільно значущих інтересів, цілей та цінностей. ГС забезпечує умови для реалізації приватних інтересів індивідуумів та колективів в різноманітних сферах діяльності, їх відтворення та передачу від покоління до покоління.

Неполітичні інститути ГС життєво важливі для демократії і можуть розвиватись, в свою чергу, лише в демократичному суспільстві. Соціальний капітал, довіра і загальні цінності, які створюються інститутами ГС, проходять у сферу політики та сприяють об'єднанню суспільства, усвідомлення взаємозалежності членів суспільства і розумінню спільності їх інтересів.

2. Неурядова організація (НУО) — це неприбуткова група чи асоціація, яка діє поза інституціоналізованими політичними структурами, виражає та просуває інтереси своїх членів або цільових груп суспільства шляхом переконання чи прямих дій. Це визначення звичайно розповсюджується на соціальні, правові і екологічні правозахисні групи. НУО є авангардом громадянського суспільства, і їх діяльність, як правило, носить некомерційний характер.

3. Громадянське суспільство в Україні поки що слабе, його інститути розвинуті недостатньо, а структури не мають чіткості. Це пов'язано з відсутністю в країні належних умов для становлення та розвитку НУО, а також їх реального впливу на діяльність чи бездіяльність влади. Слабкість ГС проявляється в незначному мобілізаційному потенціалі ГС для здійснення контролю за діями влади всіх рівнів і, в результаті, слабкому рівні впливу на процес прийняття рішень. Показником неструктурованості ГС є частота випадків суміщення ролей НУО, уряду, бізнесу та політичних партій окремими керівниками кожного з секторів, поблажливим ставленням суспільства до такої практики, а також відсутністю законодавчих обмежень для такого сумісництва.

4. Природоохоронні (екологічні) НУО у всьому світі борються за стале використання ресурсів, відновлення та охорону довкілля шляхом зміни державної політики та поведінки окремих громадян. Природоохоронні НУО займають окреме місце в Україні. Це пов'язане, перш за все, з тим, що вони виникли в цій країні раніш (студентські Дружини охорони природи при ВНЗ — 1970—1980 роки, УЕА „Зелений Світ” — 1987 рік та інші) організацій ГС інших напрямків діяльності. Однак, головна відмінна риса цих організацій пов'язана з їх важливішою місією по переходу до сталого розвитку, тобто таким формам розвитку за яких структура економічного зростання, матеріального виробництва та споживання, а також інших видів діяльності суспільства

функціонує в межах спроможності природних екосистем відновлюватись, поглинати забруднення та підтримувати життєдіяльність сьогодишніх та прийдешніх поколінь.

5. Глава 27 Порядку денного на 21 сторіччя (1992) „Зміцнення ролі неурядових організацій: Партнери для сталого розвитку пропонують чотири конкретних задачі для урядів та міжнародних організацій в області взаємодії та співробітництва, щоб забезпечити повномасштабну реалізацію потенційних можливостей для внеску НУО, а саме:

- (1) урядам та міжнародним організаціям слід розробити механізми, що дозволять НУО ефективно та відповідально виконувати свою партнерську роль в процесі екологічно сталого розвитку;
- (2) організації системи ООН і уряду повинні стати ініціаторами процесу розгляду формальних процедур та механізмів залучення НУО на всіх рівнях (розробка політики, прийняття рішень, реалізація);
- (3) до 1995 року слід приступити до „взаємовигідного продуктивного діалогу” на національному рівні між всіма урядами та НУО з питання їх ролей в екологічному та соціально відповідальному сталому розвитку, та,
- (4) слід сприяти участі НУО в створенні та оцінці офіційних механізмів та процедур для аналізу процесу реалізації Порядку денного на 21 сторіччя.

6. Для вирішення цих завдань урядам настійно рекомендувалось залучати НУО до офіційних заходів з реалізації та моніторингу „Порядку денного на 21 сторіччя”, розширювати залучення НУО до сфери формальної та неформальної освіти, надавати НУО всі необхідні дані та інформацію для їх ефективної участі. Ми, вважаємо, що не дивлячись на деякий прогрес, ці завдання поки що не виконані Україною, а дії українських інститутів державної влади в цьому напрямку носять переважно декларативний характер. Механізми та процедури залучення громадськості до процесів прийняття рішень досі не розроблені належним чином.

7. Конвенція „Про доступ до інформації, участь громадськості в прийнятті рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища”(Оргуська конвенція) визначила головні принципи інформування та залучення громадськості до процесу прийняття урядових рішень в країнах ЄЕК ООН. Україна ратифікувала конвенцію в 1999 році. Конвенція значно вплинула на розвиток національної законодавчої бази з цих питань. Останні рішення органів влади: Постанова КМУ № 1378 від 15.10.2004 „Деякі питання забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”, Указ Президента України від 15.09.2005 „Про забезпечення участі громадськості в формуванні та реалізації державної політики” — дозволили частково розповсюдити принципи Оргуської конвенції на всі центральні органи виконавчої влади в різних галузях народного господарства. Однак поки що ці принципи існують тільки на папері і практично не здійснюються.

8. В принципі, можна вважати, що законодавство на сьогодні достатнє для того, щоб громадськість могла брати участь в процесі прийняття рішень, хоч ряд положень несе розпливчастий характер та має певні протиріччя, має потребу у вдосконаленні, створенні та суворому контролі за виконанням єдиної процедури участі громадськості у прийнятті рішень, що впливають на навколишнє середовище (НС). Головна проблема полягає в посиленні за останні роки правового „нігілізму”, невиконанні вимог законів, а також в тому, що екологічна громадськість, природоохоронні громадські організації все ще рідко сприймаються владою, як повноправний партнер, з яким необхідно консультиватися. Ця проблема частіш за все виявляється серед центральних органів виконавчої влади, що несуть найбільшу відповідальність за забруднення НС та використання природних ресурсів — Мінпаливенерго, Мінтранс, Мінпромполітики, Міагropolітики та інші, а також для місцевих органів управління. Так недавні резонансні рішення щодо будівництва каналу Дунай — Чорне море, добудові Ташлицької, Дністровської та Канівської ГАЕС, затвердження енергетичної стратегії України до 2030 року вказують, що думка громадськості на захист екологічно сталих підходів, розгляд альтернатив при прийнятті рішень, необхідність проведення діалогу з громадськістю для обміну думками, громадські протести все ще не впливають на поведінку тих державних службовців, котрі приймають рішення.

9. Задля виконання зобов'язань глави 27 „Порядку денного 21”, а також створенню умов для ефективної діяльності громадянського суспільства, НУО та природоохоронних НУО, національному уряду необхідно:

- Затвердити Закон „Про Доктрину про громадянське суспільство”, який дозволить за допомогою внесення змін та доповнень в існуюче законодавство створити умови для збільшення кількості організацій громадянського суспільства, в тому числі природоохоронних, кращого використання їх потенціалу та надання послуг населенню з метою кращого представлення інтересів громадян та зміцнення позицій в суспільстві.
- Затвердити положення КМУ про проведення конкурсу програм громадських організацій на фінансування з держбюджету з метою зміцнення вітчизняних можливостей підтримки їх діяльності.
- Почати та постійно підтримувати відкритий діалог з громадянським суспільством, слухаючи одне одного і збагачуючи сторони новими знаннями та досвідом, котрі дозволять ефективно співробітничати, використовувати як приклад міжнародні формати залучення НУО.
- Розробити та затвердити єдині процедури інформування та залучення громадськості до процесу прийняття рішень для різних типів рішень, створити орган контролю за дотриманням і внести зміни до законодавства по адміністративній відповідальності за порушення цих процедур.

Б. Партнерство НУО з органами національного уряду

10. Партнерство — це об'єднання зусиль сторін задля більш ефективного, ніж окремо, досягнення схожої цілі. Ефективне партнерство повинно бути забезпечено необхідними умовами та здійснюватись за певними правилами та процедурами, які встановлюють ролі, обов'язки та права партнерів.

11. Необхідними умовами успішності партнерства в процесі екологічно сталого розвитку слід вважати:

- Спільне розуміння сторонами цілей сталого розвитку затверджених міжнародними правовими документами;
- Окреме та загальне для сторін розуміння ролі кожної сторони у процесі;
- Усвідомлене бажання сторін спільно досягнути мети та вирішити поставлені завдання;
- Паритетність участі сторін;
- Рівний доступ до інформаційних ресурсів;
- Наявність механізму урахування інтересів всіх сторін в процесі;
- Відкритість та прозорість діяльності кожної із сторін з питань, що потребують спільного прийняття рішень та спільних дій;
- Наявність у кожної з сторін погоджених позицій і пропозицій з партнерства;

На жаль, численні приклади взаємодії НУО з органами національного уряду по резонансним екологічним проблемам показують, що більшість наведених умов, як правило, не виконуються або виконуються формально. Представники різних органів державної влади недостатньо освідомленні щодо принципів сталого розвитку, недостатньо добре розуміють основи партнерства і не готові до нього.

12. Бути рівноправним партнером уряду НУО заважають:

- Недостатній авторитет в цілому інститутів громадянського суспільства, їх слабкий вплив на діяльність уряду;
- Непріоритетність екологічної політики серед головних завдань соціально-економічного розвитку уряду і в суспільстві (наприклад, „Універсал національної єдності” не містить в собі ані слова про довкілля та екологічних проблемах України);
- Розмитість і недостатність законодавчого забезпечення процедур залучення громадськості в процес прийняття державних рішень, які стосуються НС;

- Недостатність зусиль природоохоронних НУО та інших організацій ГС по взаємодії з населенням і створенню широкої соціальної бази для екологічно сталого розвитку;
- Їх інституціональна та ресурсна слабкість;
- недостатня взаємодія з НУО і організаціями ГС інших напрямків, крім природоохоронного.
- Недостатня взаємодія природоохоронних НУО між собою;
- Низький рівень екологічної культури в суспільстві;
- Відсутність відкритого та структурованого інформаційного простору з проблематики охорони довкілля та екологічної політики;
- Відсутність Загальнодержавної програми системної підтримки НУО, яка б містила в першу чергу, створення в рамках соціо-культурної моделі „Дружнього простору” для діяльності НУО — вдосконалення нормативно-правової бази, умов щодо належного доступу до інформації, для забезпечення комунікації, підвищення соціального статусу і громадського іміджу НУО, доступу до участі в прийнятті рішень, які стосуються ГС, ресурсної і тренінгової підтримки.

13. Природоохоронні НУО могли б краще виконувати свою роль в українському суспільстві, якби вони приділили більше уваги та приклали б більше зусиль до розвитку взаємодії з населенням, що допомогло б розширити соціальну базу діяльності та зміцнити мобілізаційний потенціал. Велику допомогу в цьому могли б надати ЗМІ. Задля розвитку співробітництва між НУО та ЗМІ необхідно краще зрозуміти ролі та професійні інтереси одне одного для вирішення спільного завдання допомогти суспільству розібратися в у важкій та інколи нецікавій, але суспільно важливій тематиці.

В. Партнерство з місцевою владою

14. Місцеві органи управління, що представляють інтереси місцевих територіальних громад, зобов'язані створювати економічну, соціальну та екологічну інфраструктуру, керувати нею та підтримувати її, спостерігати за процесами планування, визначати на місцях політику та норми в сфері охорони довкілля та надавати допомогу в реалізації національних та субнаціональних природоохоронних стратегій. Здійснюючи свою діяльність на рівні управління, який знаходиться ближче всього до людей, вони повинні відігравати життєво важливу роль в просвіті громадськості, її мобілізації та орієнтування на досягнення сталого розвитку.

15. Однак, поки що місцева громадськість виконує роль просвітника та „локомотиву” для місцевої влади в сфері екологічно сталого розвитку. Так, наприклад, місцевий план дій в сфері охорони довкілля був розроблений в Маріуполі за участю всіх секторів суспільства в 2001 році і формально був схвалений маріупольською місцевою владою. Однак, механізм консультацій з громадськістю так і не був закріплений документально, відповідні процедури відсутні, що дозволяє маріупольським міським владним структурам не дослухатись до думки міської громадської екологічної ради. Зацікавлення великих промислових підприємств не співпадають з інтересами громади, і як результат цього, ціна економічного благополуччя Маріуполя – значне погіршення здоров'я маріупольців. Необхідно підвищити статус міських громадських екологічних рад для таких міст екологічного лиха як Маріуполь, Запоріжжя, Дніпропетровськ, Кривий Ріг та інші шляхом внесення відповідних змін до Закону про місцеве самоврядування.

16. Місцеві органи влади, практично до цього часу, не розуміють власну вигоду від підвищення активності, залучення громадськості до процесу прийняття рішень. Тобто не враховуються очевидні можливості для зниження соціальної напруги, формування довіри і позитивного іміджу влади, вирішення суспільних проблем при мінімальних фінансових затратах, виявлення негативних моментів та їх локалізації, залучення додаткових ресурсів, запобігання серйозних помилок, появу нових ідей і нетрадиційних рішень, ефективної протидії деструктивним ідеям та діям, пом'якшення процесу прийняття непопулярних рішень (наприклад, по тарифам) тощо.

17. Не дивлячись на Конституцію України, різноманітні закони та нормативні акти (перш за все Закони „Про охоронну навколишнього середовища”, „Про забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення”, „Про інформацію”, „Про звернення громадян”, „Про

екологічну експертизу”) інформування про забруднення навколишнього середовища населення, що потерпає від цього, не ведеться чи ведеться формально. Зовсім не виконується вимога законодавства про інформування населення щодо появи нових джерел забруднення. Заяви про екологічні наслідки появи таких джерел чи не публікуються, чи виявляються простою відпискою. Про це свідчать, перш за все, повна відсутність реагування на такі Заяви місцевих мешканців. Наприклад, за інформацією Держуправління екоресурсів в Донецькій області за десять років публікації таких Заяв офіційно не було отримано жодної відповіді. Для виправлення ситуації необхідно закріпити в законі про екологічну експертизу норму обов’язкового внесення в текст Заяви пункту про проведення за рахунок ініціаторів забруднення громадських слухань для місцевих жителів.

18. Важливим інструментом для реалізації партнерства НУО та місцевої влади по досягненню мети сталого розвитку регіонів можна вважати складання, обговорення, прийняття та реалізацію Місцевих планів екологічних дій. до цього процесу повинні бути залучені всі сторони. Однак, для його ефективності необхідно закріпити документально постановою міської ради механізми і процедури участі громадськості в прийнятті важливих рішень різноманітних місцевих органів влади, визначити статус місцевої громадської екологічної ради та форми її роботи з владою та іншими зацікавленими сторонами.

19. Одним з важливих механізмів розвитку діалогу та взаємодії громадськості з владою можуть стати щорічні громадські слухання по виконанню місцевої програми дій в сфері охорони навколишнього середовища та природокористування, де влада ознайомлює громадськість з інформацією щодо витрачених за минулий рік коштів та цілях на наступний рік. Виходячи з пріоритетних проблем міст України, при організації таких слухань треба приділити особливу увагу досягненням в розвитку міського громадського транспорту і сфері поводження з твердими побутовими відходами, зеленим насадженням та рекреаційним зонам. Промислові підприємства — великі забруднювачі, в свою чергу могли б ознайомити громадськість з інформацією щодо досягнутого в запобіганні та зменшенні промислових забруднень за минулий рік та намітити вимірні цілі на наступний рік.

20. З метою зміцнення партнерства в місцевому процесі прийняття рішень задля досягнення прогресу по здійсненню Місцевого порядку денного 21 з екологічно сталого розвитку необхідно створювати міжсекторальні форуми, які в тому числі можуть здійснювати моніторинг природоохоронної діяльності та дотримання законодавства і стандартів в співробітництві з НУО, місцевої влади та виробників.

Г. Партнерство з бізнесом

21. зміна підходів до розвитку країни, їх більша сталість багато залежить від змін в плануванні та здійсненні виробниками/бізнесом, від ведення та вдосконалення екологічного управління на виробництвах.

22. На сьогодні відносини екологічних НУО з виробниками та бізнесом існують в цілому в двох форматах: 1. Критика бізнесу із сторони НУО, пов’язана із шкодою, що наносить бізнес навколишньому середовищу. 2. Спробою отримати пожертвування на власну діяльність із сторони бізнесу. Очевидне взаємовиключення цих форматів перешкоджає ефективній взаємодії. В той же час, екологічні НУО в Україні практично не використовують/розвивають інші формати взаємодії, серед яких:

- Просвітництво/освіта бізнесу в питаннях збереження та охорони навколишнього середовища;
- допомога бізнесу в розробці/реалізації компенсуючих/відновлювальних проєктів/дій;
- допомога бізнесу в ефективному використанні бюджетів корпоративної соціальної відповідальності.

Через такий обмежений підхід бізнес не бачить в НУО можливих партнерів. Це справедливо навіть для „екологічно-дружного” бізнесу — компаній та фірм, що займаються енергоефективністю, відновлювальною енергетикою, утилізацією відходів і викидів, туристичних і, частково, підприємств харчової та агропромисловості.

23. Для зміни існуючою тупикової ситуації екологічним НУО необхідно розвивати конструктивну взаємодію з бізнесом і перейти від критиканства до критики, що містить в собі конкретні та реальні пропозиції. В той же час НУО необхідно розвивати нові формати співробітництва з бізнесом і переходити до взаємовигідного партнерства.

24. Однак, партнерство з бізнесом для НУО неможливо в тих випадках, коли діяльність бізнес-структур на пряму суперечить принципам охорони НС та цілям сталого розвитку (отримання прибутку за рахунок різноманітних антиекологічних дій, а саме які тягнуть за собою порушення природоохоронного законодавства та/або вичерпне/безповоротне винищення життєво важливих для населення природних ресурсів та культурних цінностей, наносять збиток життю та здоров'ю людей)

Д. Основні проблеми екологічної політики та рекомендації по пріоритетним діям

25. *В Україні історично склалась практика, за якою критерієм розвитку вважається будь-який приріст виробництва.* Сучасне українське законодавство не містить в собі вимог відносно обов'язкової оцінки впливу на навколишнє середовище та здоров'я на стадії планування напрямків політики секторів економіки. В результаті розвиток промисловості, сільського господарства, енергетичного сектору призводить до нераціонального використання природних ресурсів, їх виснаженню та незворотній деградації навколишнього середовища. Приріст відбувається за рахунок енергомістких виробництв (які разом з тим є головними забруднювачами навколишнього середовища), тому вони потребують збільшення імпорту енергоносіїв і постійно підвищують енергетичну залежність України від інших держав. Разом з тим різко знизився показник технічного оновлення виробництва та очисних споруд, а також економії первинної сировини. Таким чином, зараз Україна впроваджує енерго- і ресурсозатратні моделі економічного розвитку, котрі приводять до кризового стану довкілля та здоров'я населення.

26. *Подальше зростання виробництва при таких підходах поглибить* кризовий стан навколишнього середовища та пов'язаного з цим фактором здоров'я населення

27. *Головною причиною виникнення кризового екологічного стану є низький пріоритет екологічної політики в державі та його недостатнє програмне, інституціональне та інформаційне забезпечення.* В Універсалі національної єдності відсутні які-небудь згадки про екологічні проблеми, екологічній політиці та її пріоритетах. Таке ставлення з боку політичної еліти до комплексу еколого-соціальних проблем є чітким сигналом для секторів економіки/виробників/бізнесу про необов'язковість урахування вимог охорони навколишнього середовища у власній діяльності як на стадії планування стратегічної галузевої політики в цілому, так і в короткострокових планах. *Україна досі не має затвердженої Національної стратегії сталого розвитку і Національного плану дій з охорони навколишнього середовища.* Національний план дій з гігієни навколишнього середовища, прийнятий в 2000 році ні разу не отримував окремого фінансування. Стратегія сталого(екологічно збалансованого) розвитку України, яку вона зобов'язалась підготувати в 1992 році на Глобальній конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку до сьогодні лише проект. Україна легко порушує власні міжнародні зобов'язання, зокрема положення численних природоохоронних конвенцій. Наприклад, тільки при виконанні економічно недоцільного проекту будівництва судноплавного каналу Дунай-Чорне море, Україна порушила Бонську, Еспоо, Рамсарську, Оргуську та Бернську конвенції одночасно. В процесі добудови Ташлицької ГАЕС було порушено 6 міжнародних конвенцій, поруч з порушенням декількох статей Конституції України, положень Водного та Земельного кодексів, а також більш ніж 30-ти статей 8-ми природоохоронних і пам'яткоохоронних законів України.

28. *В Україні відсутня Державна політика стосовно виховання, просвіти та освіти населення та державних службовців всіх рівнів з екологічних питань. Також відсутня Державна інформаційна політика з питань, які стосуються навколишнього середовища. Система підготовки інформації для прийняття рішень з питань, які стосуються навколишнього середовища є недосконалою, що перш за все обумовлено відсутністю єдиної*

системи моніторингу стану навколишнього середовища та пов'язаних з ним ризиків для здоров'я населення.

29. Низький рівень екологічної культури населення формує неекологічні моделі поведінки відносно споживання, зокрема використання засобів побутової хімії, засобів хімічного захисту рослин, вибору харчових продуктів, поводження з сміттям та побутовими відходами, ставлення до зеленої природи тощо. Невігластво державних службовців стосовно екологічних наслідків галузевої політики викликано невиконанням вимог ст. Закону України „Про охорону довкілля”, згідно якого екологічні знання є обов'язковою кваліфікаційною вимогою до всіх державних службовців, а не тільки до працівників системи Мінприроди, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів і призводить до впливу на стан навколишнього середовища.

30. Система відповідальності державних службовців за порушення природоохоронного законодавства вкрай недосконала. Державні службовці на сьогодні практично не несуть ні адміністративної, ні кримінальної відповідальності за свої дії, або бездіяльність з прийняття рішень в питаннях, що стосуються НС. Додержання дійсних вимог екологічного законодавства та контролю за їх використанням можна досягнути лише шляхом законодавчо закріпленого розширення впливу природоохоронних вимог на процес стратегічного розвитку країни. Вище керівництво країни повинно направити сигнал суспільству, системі влади і виробникам, що вимоги природоохоронної діяльності та дотримання норм екологічного законодавства розповсюджується на всі сектори економіки та рівні влади і знаходиться серед головних пріоритетів соціально-економічного розвитку країни.

31. Тобто, для створення умов переходу до екологічно сталому розвитку в Україні повинен бути розроблений та задіяний механізм інтеграції екологічної політики, який забезпечить координацію на ранній стадії галузевих і природоохоронних завдань з метою пошуку можливостей їх взаємного посилення та визначення природоохоронних пріоритетів те, де це необхідно. Інтеграція потрібна для того, щоб стратегічні загальнодержавні заходи забезпечили більш високий рівень охорони довкілля та його підвищену сталість. Природоохоронна політика не може вирішити це завдання своїми силами, у відриві від інших направленостей політики.

32. Інтеграція екологічної політики є обов'язковою умовою переходу до сталого чи екологічно збалансованого розвитку держави та є одним з положень Угоди по ЄС, прагнення до членства в якому декларує Україна, а також є невід'ємною частиною міжнародних зобов'язань України, таких як Цілі Розвитку Тисячоліття, План Здійснення Всесвітнього Самміту з сталого розвитку (Йоганесбург, 2002), План Дій Україна — ЄС, рішення Київської Конференції Міністрів „Довкілля для Європи” (Київ, 2003)

Громадські екологічні організації вважають, що:

33. В Україні практично відсутня „критична маса” умов, що забезпечують успішність партнерства в процесі екологічно сталого розвитку. Через те, в країні **повинна бути продемонстрована політична воля найвищого рівня з представлення екологічній політиці статусу пріоритетної державної політики та проведення ряду першочергових заходів з її утвердження як інтегрованої складової соціально-економічного розвитку держави.**

34. Така політична воля може бути відображена через Указ Президента України або Постанови Верховної Ради України про заходи з підвищення пріоритетності екологічної політики серед головних завдань розвитку. Проект такого рішення див. у додатку 1 до тексту даної резолюції.

35. Задля виконання завдань з екологічної інтеграції, необхідно відповідне програмне, інституціональне, освітнє та інформаційне забезпечення. Також, цей процес повинен бути прозорим, здійснюватись із залученням громадськості та всіх зацікавлених сторін.

36. Через те, новому уряду необхідно забезпечити проведення широких консультацій з громадськістю та всіма зацікавленими сторонами відносно першочергових та довгострокових заходів з поліпшення стану довкілля та здоров'я населення, які повинні скласти Національний

план дій з охорони довкілля (НПДЗОД), підготувати та затвердити Національну стратегію сталого розвитку.

37. НПДЗОД повинен містити головні принципи та стратегічні напрямки екологічної політики, а також встановлювати часові рамки, чітко визначати вимірні цілі та механізми їх досягнення, встановлювати процедуру моніторингу виконання і оцінки результативності. Саме затверджений Парламентом в якості Закону НПДЗОД повинен ввести обов'язкову інтеграцію екологічної політики в усіх напрямках соціально-економічного розвитку шляхом таких інструментів як стратегічна оцінка впливу на довкілля, територіальне планування, реформа екологічних штрафів та платежів, торгівля квотами на викиди на внутрішньому ринку, системи залого-повернення, екологізація політики субсидій, екологізація державних закупівель тощо. Особливу увагу в цьому документі треба приділити системі безперервної екологічної освіти для всіх вікових професійних груп населення.

38. Для сприяння інтеграції екополітиці необхідно створити в Україні міжсекторальний форум для моніторингу здійснення ЦРТ з екологічної сталості та досягнення прогресу із здійснення „Порядку денного 21” в частині зміцнення результативності природоохоронної діяльності та інтеграції екологічної політики в сектори економіки. Цей форум повинен вести свою діяльність при Національній комісії із сталого розвитку при Кабінеті міністрів України, яка повинна відродити свою діяльність та приділити особливу увагу питанням координації та механізмам інтеграції екологічної політики

39. Ми вітаємо включення Міністерством охорони навколишнього середовища пропозицій НУО в розділ „Питання безпеки життєдіяльності населення, охорони довкілля та природокористування” проекту Програми діяльності уряду на 2007—2011 рр. в частині інтеграції екологічної політики, необхідності підготування НПДЗОД та інших пріоритетів. Однак, ми продовжуємо вважати, що необхідно законодавче закріплення інтеграції екологічної політики в політики розвитку секторів економіки Верховною радою України, а рішення з підвищення пріоритетності екополітики в системі першочергових завдань держави повинно виходити від вищого керівництва країни.

40. Ми висловлюємо подяку організаторам „Відкритого діалогу уряду, промисловості і громадянського суспільства по сталому екологічному розвитку України” за можливість обговорити сучасні проблеми охорони навколишнього середовища та екологічної політики, ролі різноманітних секторів суспільства в процесі формування умов для екологічно збалансованого розвитку України та формати їх партнерства, а також сформуванню спільне бачення подальших необхідних дій. Ми щиро сподіваємось, що ця конференція стане початком процесу розвитку відкритого діалогу між головними секторами суспільства в пошуку спільних ефективних рішень для виходу України з екологічної кризи та переходу до екологічно сталого шляху розвитку, та готові брати активну участь в цьому процесі.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № _____/2006

Про невідкладні заходи щодо підвищення пріоритетності екологічної політики

З метою створення належних умов для реалізації конституційного права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля, покращення стану довкілля, забезпечення дотримання екологічного законодавства, зміцнення інституційного потенціалу системи державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, забезпечення ефективного і прозорого використання природоохоронних коштів постановляю:

1. Установити, що екологічна політика є одним з найголовніших пріоритетів державної політики України.
2. Кабінету Міністрів України:
 - 1) розробити та подати в установленому порядку до 20 травня 2006 року проект Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища (НПДОНС) на 2006—2015 рр., в якому передбачити заходи щодо обов'язкової інтеграції екологічної політики в усі галузеві політики, зокрема, застосування стратегічної оцінки впливу на довкілля, розвитку екологічної освіти та виховання, впровадження процедур та механізмів інформування та участі громадян у прийнятті рішень, що мають вплив на довкілля;
 - 2) внести на розгляд Верховної Ради України законопроект „Про Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2006—2015 рр.” до 20 червня 2006 р.;
 - 3) розробити зміни до адміністративного та кримінального кодексів України щодо підсилення відповідальності за порушення вимог природоохоронного законодавства;
 - 4) розробити та подати в установленому порядку до 20 травня 2006 року проект Програми інституційного зміцнення державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, в якій передбачити, зокрема, заходи щодо зміцнення загальнонаціональної системи державного контролю за дотриманням вимог природоохоронного законодавства;
3. Уряду АР Крим, місцевим органам державної виконавчої влади та органам місцевого самоврядування розробити та подати в установленому порядку до 20 березня 2006 року проекти програм екологічного оздоровлення регіонів;
4. Кабінету міністрів України, уряду АР Крим, місцевим органам державної виконавчої влади та органам місцевого самоврядування забезпечити прозорість процесів розробки НПДОНС, програм екологічного оздоровлення регіонів та Програми інституційного зміцнення державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища шляхом широкого інформування і залучення громадськості та всіх зацікавлених сторін.
5. Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечити висвітлення заходів, пов'язаних із реалізацією цього Указу.

Президент України Віктор ЮЩЕНКО

_____ 2006 року